

Statistický lexikon obcí České republiky 2024 (dále jen „Lexikon“) obsahuje základní výsledky sčítání lidu, domů a bytů, provedeného k 26. 3. 2021. Veškeré údaje jsou přepočteny podle stavu územního členění státu platného k 1. 1. 2024. Na rozdíl od lexikonů z minulých cenů je uspořádání obcí v hlavních systematických částech (kapitoly V. a VI.) provedeno podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) ve smyslu zákona č. 51/2020 Sb., shlukování těchto SO ORP do okresů je pak zřejmé z kapitol II. a IV., jejichž uspořádání dle okresů zajišťuje kontinuitu s předchozími cenzy.

Lexikon se skládá ze tří hlavních částí:

- základní údaje za obce, části obcí a základní sídelní jednotky podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností (kap. V.) – systematická část obsahující podrobné statistické údaje členěné do nejmenších územních jednotek (základních sídelních jednotek a jejich dílů);
- seznam obcí a jejich příslušnost do správních obvodů úřadů veřejné správy (kap. VI.) – systematický přehled údajů, které se týkají obcí (příp. městských částí a obvodů) a jejich správní příslušnosti k jednotlivým úřadům;
- abecední seznam obcí, částí obcí a základních sídelních jednotek (kap. VII.).

Kromě těchto částí Lexikon obsahuje:

- retrospektivní přehled o počtu obyvatel v letech 1869–2021 podle krajů, okresů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností, resp. krajů a měst s více než 10 tisíci obyvateli (kap. II.);
- přehled změn v územním členění a v názvech obcí a jejich částí, ke kterým došlo v období od 2. 1. 2013 do 1. 1. 2024 (kap. III.);
- údaje o počtech obcí, částí obcí, základních sídelních jednotek a katastrálních území a úhrnné hodnoty podle krajů, okresů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností (kap. IV.);
- mapovou přílohu (kap. VIII.).

Systematická část Lexikonu (kap. V. a VI.) je uspořádána podle krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností podle zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu, ve znění pozdějších předpisů a podle ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávních celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Metodické poznámky ke kapitole II.

V letech 1869–1950 je uváděn počet obyvatel přítomných, v letech 1961–2001 počet obyvatel trvale bydlících, v letech 2011 a 2021 počet obyvatel obvykle bydlících.

Metodické poznámky ke kapitole III.

Změny v územním členění, názvech obcí nebo částí obcí jsou řazeny podle jednotlivých krajů a správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP), v jejich rámci pak abecedně podle názvu jednotky, které se změna týká. Datum změny uvádí statistickou platnost, čímž se rozumí datum nabytí právní moci rozhodnutí katastrálního pracoviště dle usnesení zastupitelstva nebo dle rozhodnutí předsedy Poslanecké sněmovny. Toto datum se může odlišovat od data administrativní platnosti, tedy platnosti položky územního číselníku dle registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN).

Vzhledem k tomu, že ve sledovaném období byla celá řada územních změn zapříčiněna vyčleněním sídelních útvarů z okrajových částí vojenských újezdů dle zákona č. 15/2015 Sb., je v závěru kapitoly uveden přehled vojenských újezdů.

Metodické poznámky ke kapitole IV.

Počet obcí, částí obcí, základních sídelních jednotek a katastrálních území

Je uveden počet prostorových jednotek na území vymezeném legendou. Počet částí obcí a základních sídelních jednotek je uveden bez ohledu na jejich členění na díly. Do počtu částí obcí jsou započteny i obce, které se na části nečlení, takové obce jsou považovány za obce s jedinou částí. Na území hlavního města Prahy nejsou části obce a katastrální území skladebné do obvodů hl. města Prahy dle zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu, ve znění pozdějších předpisů, jejich počet je uveden pouze za hlavní město Prahu celkem.

Ostatní ukazatele – viz metodické poznámky ke kapitole V. a VI.

Metodické poznámky ke kapitole V.

Sloupec a - Pořadové číslo obce

Pořadové číslo obce je uvedeno v rámci SO ORP. Je to pořadí obce podle abecedního řazení názvů všech obcí a vojenských újezdů. U statutárních měst jsou v tomto sloupci uvedena (a odlišena typem písma) také pořadová čísla městských obvodů resp. městských částí. Pořadí je stanoveno statuty příslušných statutárních měst. Tyto územní jednotky jsou číslovány vždy zvláštní číselnou řadou v rámci daného města.

Sloupec b - Správní obvod obce s rozšířenou působností, obec, městský obvod / městská část, část obce (díl), základní sídelní jednotka (díl)

Obsahuje názvy územních jednotek. Názvy obcí jsou řazeny abecedně v rámci SO ORP a jsou uvedeny tučným písmem. Části obcí jsou v rámci obce očíslovány, jejich pořadí je dáno pořadím části obce podle abecedního řazení názvů částí obce. V rámci jednotlivých obcí, popř. jejich částí, jsou uvedeny základní sídelní jednotky (dále jen ZSJ) nebo jejich díly. Jsou řazeny podle kódu a jsou uvedeny kurzívou.

Mezi obce jsou zařazeny i vojenské újezdy, tj. části území státu, které jsou podle § 30 zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů, určené k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Tyto újezdy tvoří územní správní jednotku. Podle zákona č. 15/2015 Sb., zákon o hranicích vojenských újezdů, je území každého vojenského újezdu vymezeno hranicemi vyjmenovaných katastrálních území. K 1. 1. 2024 existují na území České republiky čtyři vojenské újezdy: Boletice v SO ORP Český Krumlov, Březina v SO ORP Vyškov, Hradiště v SO ORP Karlovy Vary a Libavá v SO ORP Olomouc.

V případě, že se obec nečlení na části (resp. podle základního registru územní identifikace má jedinou část obce), ale přitom sestává z více ZSJ, jsou pod řádkem za obec uvedeny údaje za tyto ZSJ. Jestliže má obec pouze jedinou ZSJ, je pod řádkem za obec uveden pouze název a kód této ZSJ, ale číselné údaje ve sloupcích 1–13 nejsou uváděny (byly by totožné).

Jestliže obec, která se člení na více částí, má v některé z těchto částí jen jedinou ZSJ se shodným názvem, není řádek za tuto ZSJ, která by byla textově i datově shodná, uváděn. Pokud je název takové ZSJ odlišný od názvu části obce, je obdobně jako v případě nečleněných obcí uveden pouze název a kód této ZSJ, ale číselné údaje ve sloupcích 1–13 nejsou uváděny.

Hlavní město Praha se v souladu se zákonem č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů a podle obecně závazné vyhlášky hlavního města Prahy č. 55/2000 Sb. HMP, kterou se vydává Statut hlavního města Prahy, ve znění pozdějších předpisů, člení na 57 městských částí a od 1. 7. 2001 též na 22 správních obvodů. V případě hlavního města Prahy jsou údaje v této části Lexikonu uváděny ve struktuře: **Obec (Praha), správní obvod hl. m. Prahy, městská část, část obce (díl), základní sídelní jednotka (díl)**.

Území statutárních měst se podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, může územně členit na městské obvody nebo městské části, jež jsou vymezeny ve statutárních městech Plzeň, Ústí nad Labem, Liberec, Pardubice, Brno, Opava a Ostrava. Za tato města jsou údaje v této části Lexikonu uváděny ve struktuře: **Obec (statutární město), městský obvod / městská část, část obce (díl), základní sídelní jednotka (díl)**.

V případě, že část obce v hlavním městě Praze nebo v územně členěném statutárním městě náleží současně do několika městských obvodů nebo městských částí, jsou uvedeny tyto dílčí části obcí (části obce díly), které se používají pro statistické účely, protože respektují hierarchickou strukturu územního členění. Části obce (díly) vznikají rozdělením částí obce, které v rámci obce (města) jsou vytvářeny budovami s čísly popisnými a čísly evidenčními přidělenými v jedné číselné řadě v jednom souvislém území, na více dílů a jsou tedy vymezeny samostatným kódem s ohledem na příslušnost k městským obvodům nebo městským částem.

Základní sídelní jednotka je část území obce s jednoznačnými územně technickými a urbanistickými podmínkami nebo spádové území seskupení objektů obytného nebo rekreačního charakteru nebo prázdné katastrální území (bez osídlení). Celé území republiky je beze zbytku pokryto souborem ZSJ (proto jsou v Lexikonu uváděny i ZSJ s nulovým počtem obyvatel). V případě, že ZSJ zasahuje do více částí obce (člení se na díly ZSJ), nejsou v Lexikonu uvedeny údaje za celou ZSJ, ale pouze za jednotlivé díly.

Sloupec c - Kód SO ORP, obce, části obce (dílu), ZSJ (dílu)

Kód ORP - je uveden čtyřznakový kód dle platného číselníku, kde první a druhý znak představují označení kraje, třetí a čtvrtý znak pořadové číslo správního obvodu v rámci kraje. Pro obec je uveden kód obce, který je složen ze základu v rozmezí čísel 50001 až 59999, ke kterému je připojeno jednomístné kontrolní číslo. Obdobně pro městské obvody a městské části ve statutárních městech je uveden jejich kód ze stejné číselné řady (základ v rozmezí 50001 až 59999, doplněný kontrolním číslem).

Kód správního obvodu (pouze u hlavního města Prahy) – je uveden čtyřznakový kód dle platného číselníku, kde třetí a čtvrtý znak představují pořadové číslo správního obvodu (01 až 22).

Pro část obce je uveden kód části obce, který byl zkonstruován následujícím způsobem:

- pokud existuje mezi částí obce a některou ZSJ, patřící do této části obce, shoda jejich názvů, je jako kód části obce použito prvních šest znaků kódu ZSJ (pět znaků základu kódu a kontrolní číslo);

- v ostatních případech, kdy shoda názvů neexistuje nebo jde o část obce bez vlastních ZSJ (tedy jen s dílem ZSJ), je určen kód takovéto části obce jako základ z číselného intervalu 40001 až 49999, doplněný kontrolním znakem.

Pro ZSJ je uveden sedmiznakový kód ZSJ dílu, který je složen ze základu z číselného intervalu 00001 až 19999 a 30001 až 39999, z jednomístného kontrolního čísla a dále z jednomístného pořadového čísla dílu ZSJ. Nemá-li ZSJ díly, je na sedmé pozici uvedena nula.

Sloupce 1 až 4 - Obyvatelstvo

Údaj o **počtu obyvatel** zahrnuje všechny osoby, které měly v rozhodný okamžik sčítání místo obvyklého pobytu v dané územní jednotce. Zahrnuje osoby bydlící v bytech, osoby v zařízeních (ubytovacích, lůžkových apod.), osoby bydlící mimo byty a zařízení (nouzová, mobilní obydlí apod.) i osoby bez domova.

Místo obvyklého pobytu je definováno jako místo, kde osoba převážně pobývá, kde obvykle tráví dobu svého každodenního odpočinku bez ohledu na dočasnou nepřítomnost z důvodu rekreace, návštěv, pracovních cest, pobytu ve zdravotnickém zařízení apod., a kde je členem konkrétní domácnosti.

Pro zahrnutí osoby do obvykle bydlícího obyvatelstva České republiky je rozhodující kritérium délky pobytu (nejméně 12 měsíců pobytu na území ČR), příp. úmysl dlouhodobého pobytu.

Pro odvození místa obvyklého pobytu osoby byla určující deklaráce na sčítacím formuláři týkající se faktického bydliště osoby (bez ohledu na místo trvalého pobytu, resp. povoleného přechodného pobytu); vyhodnocovány byly i další informace o faktickém bydlišti před rokem, údaje o místě trvalého pobytu, resp. povoleného přechodného pobytu, a místě sečtení.

Základem zpracování věkového složení byla data narození (den, měsíc, rok). Uvedeny jsou údaje o počtu osob ve **věku 0–14 let a ve věku 65 a více let**.

Sloupce 5 až 9 - Pracovní síla

Ve Sčítání 2021 je užíván pojem **pracovní síla** pro osoby označované dříve jako „osoby ekonomicky aktivní“ a „osoby mimo pracovní sílu“ namísto „osoby ekonomicky neaktivní“. Pracovní síla jsou všechny osoby zaměstnané (pracující) a nezaměstnané.

Mezi **zaměstnané** patří všechny osoby ve věku 15 a více let, které v rozhodný okamžik sčítání měly formální vazbu k zaměstnání nebo pracovaly alespoň 1 h týdně za mzdu, plat, nebo jiný druh odměny. Zahrnuti jsou rovněž pracující důchodci, pracující žáci a studenti a osoby na mateřské dovolené (28 resp. 37 týdnů).

Osoby s formální vazbou k zaměstnání jsou zaměstnanci a osoby s podnikatelským oprávněním, bez ohledu na délku pracovního úvazku, charakter pracovní aktivity (trvalý, dočasný) nebo druh pracovního poměru, dohody či smlouvy.

Zaměstnané (pracující) osoby uváděly mj. odvětví ekonomické činnosti, v němž pracují. Odvětví se určovalo podle hlavního druhu ekonomické činnosti zaměstnavatele. V tabulce jsou uvedeny počty zaměstnaných osob **v zemědělství, lesnictví a rybnářství a ve službách**. Použité třídění vychází z Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE). Zemědělství, lesnictví a rybnářství odpovídá sekci A klasifikace CZ-NACE, služby představují sekce G až U této klasifikace. Sféra služeb zahrnuje obchod, opravy motorových vozidel, dopravu, skladování, poštovní, informační a komunikační služby, pohostinství a ubytování, peněžnictví a pojišťovnictví, činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, vědecké a technické činnosti, administrativní a podpůrné služby pro podniky, veřejnou správu, obranu a sociální zabezpečení, školství, zdravotní a sociální péči, kulturní, zábavní a rekreační činnosti a ostatní veřejné a osobní služby.

Vyjíždějící za prací mimo obec jsou zaměstnané osoby (včetně pracujících žáků a studentů), jejichž místo pracoviště bylo mimo obec, v níž měly místo obvyklého pobytu. Zahrnuje i osoby s místem pracoviště v zahraničí. Nejsou naopak zahrnuty osoby se zaměstnáním bez stálého pracoviště a osoby s nezjištěným místem pracoviště. V případě, že mezi rozhodným okamžikem sčítání a 1. 1. 2024 došlo k územní změně, nebyly údaje o vyjíždějících za prací na novou územní strukturu přepočítávány.

Sloupce 10 až 11 - Domy

Do počtu **domů** jsou zahrnuty všechny domy určené k bydlení (obydlené i neobydlené), tj. objekty s byty (bytem) a objekty obsahující jiné prostory určené k bydlení nebo dlouhodobějšímu ubytování, jako jsou ubytovací zařízení. Do počtu domů tak patří kromě rodinných a bytových domů i provozní budovy s bytem (např. škola s bytem) a různá zařízení určená k bydlení – např. domovy mládeže, internáty, dětské domovy, ústavy sociální péče, domovy důchodců, penziony pro důchodce, kláštery a konventy, azylová zařízení pro cizince, ubytovny apod.

Rodinný dům má maximálně tři samostatné byty a převažujícím účelem využití domu je bydlení. Rodinný dům může být samostatný, dvojdomek (společná část obvodové zdi s rodinným domem na sousedící parcele) nebo řadový (alespoň tři rodinné domy k sobě přiléhají částí obvodové zdi). Nepatří sem jedno- až tříbytové budovy se zařízeními určenými k bydlení či s převažujícím využitím k jinému účelu.

Sloupce 12 až 13 - Byty

Za **byt** se ve sčítání považuje uzavřený soubor místností, popřípadě jedna místnost, které splňují požadavky na bydlení a jsou k bydlení určeny. Za byt nejsou považována mobilní, nouzová a podobná obydlí, přestože mohou být pro některé osoby místem obvyklého pobytu.

Obydlený byt je byt, ve kterém měla k v rozhodný okamžik sčítání obvyklý pobyt alespoň jedna osoba.

Metodické poznámky ke kapitole VI.**Pořadové číslo obce**

Je uvedeno pořadové číslo v rámci SO ORP.

Správní obvod obce s rozšířenou působností, obec, městská část / městský obvod

Obsahuje názvy územních jednotek. Názvy obcí jsou řazeny abecedně v rámci SO ORP. Názvy obcí se statutem města jsou uvedeny tučně. U statutárních měst členěných na městské obvody nebo městské části jsou pod řádkem za statutární město uvedeny kurzívou jednotlivé městské obvody resp. městské části, číslované v rámci daného města.

Mezi obce jsou zařazeny i vojenské újezdy, tj. podle zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů, vymezené části území státu určené k zajišťování obrany státu a k výcviku ozbrojených sil. Tyto újezdy tvoří územní správní jednotku (viz metodické poznámky ke kapitole V.).

Statut

Je označen užívanými zkratkami:

Hm	hlavní město
Sm	statutární město
Mě	město
Ms	městys
Vú	vojenský újezd
<i>mč</i>	<i>městská část</i>
<i>mo</i>	<i>městský obvod</i>

Výměra v ha

Údaje o celkové výměře obcí v hektarech ke dni 31. 12. 2023, přepočtené na administrativní stav k 1. 1. 2024 jsou převzaty z podkladů Českého úřadu zeměměřického a katastrálního.

Počet obyvatel

Je uveden celkový počet osob, které měly v rozhodný okamžik sčítání místo obvyklého pobytu v dané územní jednotce – viz metodické poznámky ke kapitole V.

Obvod podle zákona č. 51/2020 Sb. (v tabulce za Prahu)

Uveden je název obvodu podle zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu, ve znění pozdějších předpisů, který se v registrech územní identifikace označuje jako městský obvod hlavního města Prahy (Praha 1 až Praha 10), ke kterému městská část přísluší.

Správní obvod (v tabulce za Prahu)

Uveden je název správního obvodu (Praha 1 až Praha 22) podle Statutu hlavního města Prahy (obecně závazná vyhláška hlavního města Prahy č. 55/2000 Sb. HMP), ke kterému městská část přísluší.

Správní obvod obce s pověřeným obecním úřadem (v tabulkách za kraje kromě Prahy)

Uveden je název obce s pověřeným obecním úřadem, do jejíhož správního obvodu obec, resp. městská část nebo městský obvod přísluší. Jako samostatné územní jednotky na této úrovni jsou uvedeny vojenské újezdy, které patří do konkrétních správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ale v jejich rámci nepatří do žádného obvodu obce s pověřeným obecním úřadem.

Územní pracoviště finančního úřadu

Uveden je název územního pracoviště finančního úřadu, ke kterému obec, resp. městský obvod nebo městská část přísluší. Od 1. 1. 2013 bylo 199 dosavadních finančních úřadů nahrazeno 14 finančními úřady s krajskou působností, které mají celkem 124 územních pracovišť. Jejich názvy označují většinou sídlo územního pracoviště, ale existuje několik výjimek (Praha-Jižní Město, Praha-Modřany, Praha-východ, Praha-západ, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Brno I až IV, Brno-venkov a Ostrava I až III).

Katastrální pracoviště (v tabulkách za kraje kromě Prahy)

Uvedeno je sídlo katastrálního pracoviště, ke kterému obec, resp. městský obvod nebo městská část přísluší. V hlavním městě Praze přísluší všechny městské části ke Katastrálnímu pracovišti Praha na Katastrálním úřadu pro hlavní město Prahu.

Stavební úřad

Uvedeno je sídlo stavebního úřadu, ke kterému obec, resp. městský obvod nebo městská část přísluší. Podle stavebního zákona jsou stavebními úřady Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ministerstvo dopravy ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Dopravní a energetický stavební úřad, krajské úřady, vybrané městské a obecní úřady a vybrané úřady městských obvodů / městských částí. Kromě toho existují vojenské stavební úřady ve vojenských újezdech. V přehledu jsou uvedeny úřady na nejnižší územní úrovni, to znamená, že v případě Prahy, Plzně, Brna a Ostravy jsou uvedeny jednotlivé městské obvody / městské části.

Matriční úřad

Uvedeno je sídlo matričního úřadu, ke kterému obec, resp. městský obvod nebo městská část přísluší. V případě hlavního města Prahy a statutárních měst Plzně, Ústí nad Labem, Brna a Ostravy matriční úřady existují pouze na úrovni jednotlivých městských obvodů / městských částí.

Metodické poznámky ke kapitole VII.

Abecední část Lexikonu obsahuje abecedně uspořádané názvy obcí (tučně), městských obvodů / městských částí (tučnou kurzívou), částí obcí a základních sídelních jednotek (kurzívou).

Upřesňující údaje v závorkách nejsou uvedeny u jedinečných názvů obcí, u stejnojmenných názvů obcí je uveden název SO ORP. U jednotek nižších než obec je u jedinečných názvů v závorce uvedeno pořadové číslo obce, jejíž je jednotka součástí (v hlavním městě Praze pořadové číslo městské části), u stejnojmenných názvů je uveden název SO ORP (v hlavním městě Praze název správního obvodu) a pořadové číslo obce v rámci SO ORP (v hlavním městě Praze pořadové číslo městské části).

Pokud je název obce (městského obvodu / městské části, části obce) shodný s názvem podřízené části obce nebo základní sídelní jednotky, je uveden vždy pouze název jednotky, která je hierarchicky na nejvyšší úrovni.

U každé položky rejstříku je vyznačen odkaz na číslo strany v kapitole V., u obcí a městských obvodů / městských částí pak navíc na číslo strany v kapitole VI.

Metodické poznámky ke kapitole VIII.

Mapová příloha obsahuje mapu krajů České republiky k 1. 1. 2024 se zobrazením měst s počtem obyvatel vyšším než 20 000 a mapy s administrativním členěním Hlavního města Prahy a jednotlivých krajů.

Zdrojem údajů o počtu obyvatel měst jsou výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2021, zdrojem administrativního členění státu je statistický Registr sčítacích obvodů a budov, verze produktů k 1. 1. 2024.

Přehled použitých zkratk a symbolů

ZSJ	základní sídelní jednotka
SO ORP	správní obvod obce s rozšířenou působností
-	jev se nevyskytoval
.	údaj nelze zjistit

